

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

V A B I L O.

„Katoliško polit. društvo za Dolenjsko“

priređi

v nedeljo 19. t. m. ob polu 4. uri popoldne

javni društveni shod

v Št. Rupertu na farovškem dvorišču, ob grdem vremenu v gostilni g. Freliha s sledečim vspređom:

1. „O kmetskem stanu“, govori g. deželni poslanec dr. Ign. Žitnik
2. „O državnem zboru“, g. deželni in državni poslanec Fr. Povše.
3. Slučajnosti.
4. Nabiranje udov v katol. politično društvo za Dolenjsko.

K obilnej vdeležbi vabi

ODBOR.

PODLISTEK.

Izplačana lakomnost.

„Tedaj je umrla?“ — „Da, gospa!“ odgovori mali gospod v črni obleki. „In njena oporoka?“ — „Notar je tu in jo bo zdaj zdaj odprl.“

„Bomo li kaj podedovali?“ — „Menda vendar, saj imamo popolno pravico do tega.“ — „Kdo pa je ta, tako slabo opravljena oseba, ki se sèm vriva?“

„Ej,“ pravi mali smeje se, „za-njo pač ne bo veliko v oporoki; sestra pokojne je.“

„Kaj, to je tista Ana, ki se je pred nekoliko leti poročila z nekim ničvrednejem?“

„Da, ravno ta je.“ — „Strašno predrzna mora biti, da si upa prikazati se tukaj vpričo poštene rodbine.“

„Pa še posebno,“ nadaljuje mali gospod, „ko jo gotovo ni nič kaj ljubila njena sestra Rozalija, ki je živela v samostanu kot prav po-božna devica.“ Ta hip pride Ana v sobano, kjer se je bilo že zbralo drugo sorodstvo pokojne. Bila

Gospodarske stvari.

Globus koloraba.

Kdor ve, kako težko je v zimskem in spomladnem času postreči z dobro prikuho lačnemu želodcu, ta tudi ve ceniti zelenjad, ki raznim strankam pomaga, da zadovoljijo svoje goste, svojo družino. Ena najbolj priljubljenih prikuh pa je nadzemeljska koloraba. Imamo pač mnogo različnih vrst poletnih kolorab, a zimskih malokdo pozna. Zato je pa namen teh vrstic, opisati vrsto kolorabe, kojo je vzgojil vrtnar Edmund Mauthner v Budapešti in katero jaz že tri leta gojim z najboljšim uspehom.

Globus koloraba (*brassica oleracea giganteus globus*) dozori pozno v jeseni z repo vred. Barve je belo-modre. Da ne bo kedo mislil, da je podzemeljska, omenjam še enkrat, da je to v veliki meri zboljšana naša navadna koloraba. Spomladi debeli se jako počasi, na jesen pa hitro kakor repa in doseže izvanredno težo. Podpisani je sam vzgojil v čisto pustež zemlji po pet kilo težke kolorabe.

je bledega obličja, njene oči so plavale v solzah, čelo jej je bilo zgrbančeno, zakaj, dasiravno še mlada, vendar je že veliko huđega prestala.

Žena se približa malemu gospodu, kateri je tudi pričakoval dediščine. in se spravi z njim v pogovor. „Kaj iščete tukaj?“ prasha jo ošabno gospa Vanda. — „Gospa,“ odgovori pohlevno uboga žena, „mene nikakor ne miša nič od zapuščine kar ni mojega, do česar nimam pravice, tega ne; samo z gospodom Donatom, notarjem svoje ljube sestre bi rada govorila, da pozvem, jeli moja sestra pred svojo smrtjo slabo govorila o meni, — je li mi še odpustila.“

„Kaj, Vi hočete, da bi se Vam odpustilo?“ pravi osorno gospa Vanda, „in hočete, da bi se Vas spoštovalo, Vi, ki ste tako kljubovali svojemu očetu in ste nameravali zaročiti se s človekom, ki ni vreden ne Vas, ne Vašega stanu?“

„Gospa, dobro vem, da nisem nedolžna v tej zadevi, vendar pa sem veliko pretrpela, veliko prejkala, in upam, da se me bo Bog vsmilil . . . Da ste Vi občutili toliko bridkost in žalost, kakor

A to ni nič, kajti pri konkurenci sè kolorabami dobil je prvo premijo gospod Josip Javornik za 20 kilo težak komad, drugo pa gospod Jurij Buda za 15 kilo težko kolorabo. Najbolja in najlepša lastnost te kolorabe pa je, da ne postane nikdar lesena in vstraja do pozne spomladi, ima fin nekoliko sladak ukus, zato se sme vsacemu priporočati, kdor se z zelenjadarstvom peča. Podpisani je sam še v velikonočnih praznikih imel in vžival te vrste kolorabo kot prikuho, a bila je ravno tako fina in ukusna kot jeseni.*)

Na Čateži, dné 27. junija 1896.

Peter Pogačnik, učitelj.

*) Sè semenom zamorem lahko gg. župnikom in učiteljem vrtnarjem letos lako postreči.

Vinogradniki, prosimo za odpis davka!

Še imamo čas, da se oglasimo potom županstva pri c. kr. okrajnem glavarstvu za to, da se nam letos in zanaprej davek odpiše od takih vinogradov, kateri so po trtni uši uničeni ali tako poškodovani, da nam ne dajejo več prejšnjega pridelka. Odlašati pa ne smemo s tem čisto nič, ker bi sicer čas potekel, in bi letos vnovič zamudili ugodno priliko, katero nam ponuja že nekaj let sèm naredba finančnega ministerstva iz l. 1891. Po družih deželah, kjer so bolj premožni gospodarji kakor pri nas, izkoriščujejo dovoljene jim davčne olajšave že vsa ta leta, odkar so prišle dotične postavbe v veljavo; pri nas se je pa dosedaj v tem oziru prav malo zgodilo; v nekaterih dolenskih občinah se ni prav za prav še nič vkrenilo v tem pogledu, četudi smo davčnih olajšav

jaz, čutili bi tudi, kakošno pokoro sem pred Bogom delala, da zadostim za to, kar sem se pregrešila sè svojim srcem.“

„Zveza z nevrednim človekom, to je napaka, ki je ne opraviči nobena reč.“

Zdaj vstopi častitljiv mož, notar Donat, ter začne posredovati.

„Ne očitajte dalje ubogi Ani njenih prestopkov, saj sta jej oče in sestra že odpustila. Ana je ljubila dobrega in blagega moža; o njem ne veste druzega kot to, da je bil siromak in nizkega stanu. — Pri vsem tem bi bila Ana zdaj lahko srečna in spoštovana, da on še živi in da ga je rodbina tako poznala, kakor ga poznam jaz, njegov stari prijatelj.“

„Zakaj pa je ta žena tukaj?“

„Za to, ker mora tukaj biti,“ pravi odločno notar; „jaz sam sem jo povabil, da naj pride sèm.“

Na to odpre oporoko.

Notar jo začne glasno brati.

„Jaz, Rozalija M., zdaj v samostanu sestrah od presvetega Srca Jezusovega, zdrava na umu,

najbrž bolj potrebni kakor povsod drugod. Zadnji čas je tedaj, da se zganemo tudi pri nas, in da pokažemo, kako zelo smo potrebni vsakojakih olajšav, ki se nam lahko dovoljujejo v tem oziru.

Pri nas so po nekaterih občinah vinogradi popolnoma uničeni, po drugih občinah pa le deloma, a vendar tako, da se niti četrtna tega ne pridelala, kar se je pridelalo v prejšnjih letih.

Kjer je vsled trtne uši prejšnji pridelok popolnoma uničen, tam se lahko popolnoma odpiše zemljiški davek od okužene parcele; če je tri četrtnine pridelka uničenega, potem se odpiše tri četrtnine davka; če je uničena polovica pridelka, se odpiše polovica davka itd. Vse to velja v isti meri, če je pridelok uničen zaradi peronospore. Tako govori dotična postava iz l. 1891.

Prošnja za odpis davka se mora predložiti toliko časa pred trgatvijo, da se škoda lahko pravočasno preceni, in si mora dotična komisija pred ko mogoče ogledati velikost škode po prizadetih vinogradih. Postava pravi nadalje, da se more davek odpisati tudi za dalnja leta, tako da nam ni treba vsako leto z nova prositi za odpis davka. In če se je n. pr. za letos kakemu posestniku odpisalo polovico ali tri četrtnine davka, odpiše se mu drugo leto lahko tudi ves davek, če je v tem času prišel ob ves pridelok.

Ker so pri nas že cele vinske gorice in lege v posameznih občinah okužene in poškodovane, je najbolje, in edino prav, da se županstvo samo potegne za nas in napravi za vse vinogradnike skupaj ulogo na c. kr. okrajno glavarstvo, katera bi se lahko n. pr. tako le glasila:

izjavim, da je moja poslednja volja ta-le:

„Po moji smrti boste našli pri mojem notarji 200.000 kron, potem hišno opravo, zlatnino, srebrnino in druge dragocenosti in pa listino o mojem posestvu, ki je vredno svojih 200.000 kron.“

„V samostanu, kamor sem se odtegnila, dobite samo molitevno knjigo, ki je še ravno taka, kakeršna je bila takrat, ko sem se izselila.

„Moja želja tedaj je, da se razdelijo vse te reči v tri dele:

„Prvi del naj bo onih 200.000 kron,

„Drugi del posestvo, pohoštvo in dragocenosti,

„Tretji del moj molitevnik.

„Svoji sestri Ani sem odpustila vse, kar mi je bridkostij povzročila.

Rada bi jo bila tolažila v njeni zapuščenosti, pa prekasno sem izvedela, da se je povrnila. — Tudi nje se spominjam v svoji oporoki.

„Prva voli gospa Vanda, moja prisrčna nečakinja.

„Gospod Oven, moj svak voli drugi in —

„Kar ostane, dobi moja sestra Ana.“

Slavno c. kr. okr. glavarstvo!

V občini . . . ., katera se je spoznala za okuženo od trtne uši, so poškodovani vsi vinogradi tako, da v nekaterih ni prav nič, v drugih pa le še prav malo pridelka. Kot pooblaščenec posestnikov vinogradov prosim, da se škoda uradno preceni in dovoli odpis davka v smislu zakona.

Kraj, dan . . .

(Pečat.)

N. N.

občinski predstojnik.

To ulogo naj županstva po prizadetih krajih takoj napravijo in brez odlašanja predložé pri c. kr. okrajnem glavarstvu, kjer tega do sedaj še niso naredila.

Če so posamezni gospodarji v zadnjih letih predelali prejšnje vinograde v njive ali kaj drugega, prosijo tudi lahko, da se jim davek primerno zniža za sedanjí naçin obdelovanja. Dotiçno prošnjo pa je predložiti c. kr. zemljemercu ali geometru.

Druga zelo važna davčna olajšava za nas je ta:

Ako je kdo svoj uničen vinograd ali pa tudi kako drugo zemljišče, ki leži v tistem kraju, na novo gradil s trtami, ta je lahko oproščen davka za 10 let, ako se za to oglasi. To oproščenje velja za vse samostojne parcele, ako merijo tudi manj kakor 695 štirijaških sežnjev ali en četrt hektarja. Nekoliko drugače pa je, ako meri vinograd več, in je na novo zasajen le neki del te parcele. V tem slučaju bode posestnik oproščen od davka le tedaj, ako je zasadil na novo saj 695 štir. sežnjev. Ako meri n. pr. moj vinograd 300 štir. sežnjev in je zaznamovan v katastru

kot samostojna parcela, tedaj smem zahtevati desetletno oproščenje od zemljiškega davka, ako sem celi ta vinograd na novo zasadil.

Ako pa meri moj vinograd n. pr. 1 oral (joh) potem smem zahtevati desetletno oproščenje le tedaj, ako zasadim od tega oralá saj 695 štir. sežnjev. Ako bi pa na novo nasadil n. pr. samo 300 sežnjev od tistega oralá, potem ne morem zahtevati desetletno oproščenje davka.

Prošnje za desetletno oproščenje od davka je predložiti pri c. kr. davkariji ali pa pri c. kr. zemljemercu in sicer pismeno ali ustmeno. Najbolje je pač, ako izroçi vse te prošnje iz ene občine župan po tem uzorcú:

Slavni urad za razvidnost zemljiškega katastra!

V občini N. N. so se po trtni uši uniçeni in poškodovani vinogradi deloma na novo zasadili s požlahtnenimi ameriškimi trtami.

Kot pooblaščenec oškodovanih posestnikov naznanjam to in prosim, da se potrebno ukrene, da živajo navedene parcele v smislu zakona z dné 15. junija 1890 št. 143. dež. zak. desetletno oproščenje zemljiškega davka.

Potrdilo gledé parcel, okuženih od trtne uši, kakor tudi potrdilo ./. gledé onih parcel, ki sicer niso še okužene od trtne uši, pa ne ležé dalje kakor 25 kilometrov od okuženih parcel, je priloženo.

Kraj, dan . . . .

(Pečat.)

N. N.

občinski predstojnik.

„Lejte si no,“ pravi Oven, „sestra Rozalija je bila pametna; kako izvrstno je stvar izpeljala!“

„Molitevnik je Anin,“ pravi gospa Vanda in se na ves glas zasmeja.

Notar pa ji seže v besedo rekoč: „Gospa, kateri del si izvolite?“

„Onih 200.000 kron v gotovini.“

„Ste li dobro premislili?“

Na to skuša notar omehçati srce te gospe ter ji prigovarja: „Gospa, Vi ste bogati, uboga Ana pa nima nič . . . Ne bi li hoteli tega dela njej prepustiti in za-se vzeti molitevnik; saj ga je pokojna v svoji oporoki cenila ravno tako, kakor druga dva dela.“

„Kaj govorite, gospod Donat? Vi se šalite!“ odreže se gospa Vanda; „pač sem mislila, da ste bolj prebrisani, kakor kažete. Saj menda vendar uvidite, kakošnega mnenja da je bila naša spoštovana sestra Rozalija . . . Dobro je vedela, da bo ostal molitevnik Ani, ki se mora zadovoljiti sè zadnjim delom.“

„In kaj sklepate iz tega?“ praša notar.

„I kaj sklepam! . . . Kaj drugega kakor to, da je hotela pokojna svojo sestro na lep naçin spomniti, naj ne išče pomoçi in tolažbe na tem svetu nikjer drugje, kakor v solzah in molitvi.“

To reče gospa Vanda in se do dobrega odloçi za denar. Lahko si mislimo, da si je Oven brez posebnega prevdarjanja izbral posestvo z vsem, kar se ga drži.

„Gospod Oven“ reče na to gospod Donat, „in da je pokojna tudi res nameravala kaznovati svojo sestro Ano, bilo bi vendar lepo in èastno za Vas, ki ste milijonar, da odstop te vsaj nekoliko svojega obilnega premoženja njej, ki je tako potrebna.“

„Lepa hvala za Vaš dobri svèt, dragi gospod notar,“ pravi Oven, „grajščina je prav tik mojih gozdov, zame kakor nalašč, posebno ker je z vsem potrebnim popolnoma preskrbljena. — Kar pa se tiče družih dragocenostij sestre Rozalije . . . to je spomin, . . . ki se ne sme nikoli razdati . . .“

„Çe je temu tako, uboga moja Ana,“ pravi notar, „pa vzemite molitevnik, kateri edini je še ostal.“

(Konec prihodnjiç.)

Kjer še niso občinska predstojništva skrbela, da se prizadetim občanem davek v spredaj navedenih slučajih odpiše, naj store to sedaj, ker je in ostane le njih dolžnost, pomagati v tem pogledu svojim občanom s poukom, nasvetom in djanjem.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Deželni zbor Kranjski je zboroval od 6. do 11. t. m. Obravnaval je nekatere reči, katerih ni mogel izvršiti v zimskem zasedanji — med drugimi posebno o podpori, kojo je naklonila država Kranjskej, zlasti Ljubljani zaradi lanskega potresa.

Z žalostjo pa moramo povedati, da nam deželni zbor nikakor ne dela, kakor bi bilo potrebno in koristno za naš dobri narod. Liberalni slovenski poslanci so se zvezali z nemškutarji zoper konservativne od kmetov voljene poslance tako, da gredo z njimi vselej in povsod. Naj stavijo naši poslanci še tako potrebne in koristne predloge — zastonj; tu liberalni nemško slovenski zakon pogazi vse, češ, da ne bodo duhovni gospodarili, pa ne pomislijo, da s tem kažejo najbolj jasno, da je njim samo za vladanje, prav nič pa za občno korist njihovih volilcev. Gosp. Pfeifer, naš vrli poslanec, je stavil predlog, katerega bi Vi dolenjski možje, pozdravili z največjim veseljem, predlog, naj se na kmetih vpelje le poldnevna šola, ker je sedajna celodnevna predraga, pretežavna ter naravnost škodljiva. Škoduje otrokom, ker v mladi dobi stradajo — dobé jesti samo zjutraj in zvečer, ko imajo še hudobneži po ječah opoldne gorko hrano; škoduje starišem, ker jim otroci ne morejo pomagati pri delu, kar bi se lahko zgodilo, ako bi bili nekateri zjutraj, drugi pa popoldne v šoli. Draga je sedajna šola, ker se morajo šole vedno bolj razširjati ali nove zidati, s tem novi učitelji nastavljati; ako bi bili nekateri otroci dopoldne drugi pa popoldne v šoli, bi bilo treba zanje manj prostora in manj učiteljev. Pa kaj se je storilo s tem predlogom: na komando poslanca dolenjskih mest dr. Tavčarja in barona Schwegel-ja so zvezani slovenski in nemški poslanci predlog vrgli v koš!

Poslanec dr. Žitnik je predlagal, naj se upelje na Kranjskem deželna zavarovalnica zoper ogenj in naj se ljudem zapové, da se zavarujejo. Taka postava bi deželi gotovo veliko nesla, in naši ljudje bi manj plačevali. Da je to res, kaže istina, da zavarovalnice jako bogaté. Ako ne, bi ne mogle toliko plačevati svojim uradnikom. Tako na priliko imajo glavni zastopniki banke Slavije baje po 10.000 gld. stalne plače. Pa kedo je govoril zoper deželno zavarovalnico? Liberalni poslanec in glavni zastopnik banke Slavije gosp. Hribar, župan ljubljanski. Reč se je izročila

nekemu odseku, ali najbrž jo bode tudi pokopala liberalna nemško slovenska zveza. Kmet, obrtnik! liberalci in socialni demokrati ti nikdar ne bodo pomagali, ampak le možje, ki delajo z vernim prepričanjem po sv. evangeliju: „ljubi svojega bližnjega“ — ne pa samo sebe!

Naši in ogerski ministri so se vže nekaterekrat pogajali, da bi zopet za 10 let skovali pogodbo med našo in ogrsko polovico avstrijske države, pa jim več ne gre skupaj, ker naši morajo zahtevati, da se nam krivično breme zljajša, uni pa nočejo o tem nič slišati. — 15. t. m. pridejo zopet skupaj na Dunaju, pa smo prepričani, da vspeha tudi ne bode, kajti našej polovici je ogrska oholost vže preveč in na to se morajo ozirati tudi ministri.

Kaj je novega po širokem svetu?

Italijansko ministerstvo je odstopilo, ker državni zbor ni hotel pritrditi, da bi se vojaštvo nekoliko zmanjšalo zaradi pomankanja denarja.

V Belgiji so pri novih volitvah zmagali katoliki, da bode imela njim prijazna vlada 60 glasov večine.

Na otoku Kreti ni miru. Turki požigajo, kristjani se branijo, vendar se kaže, da bode kmalu bolje; krščanski možje namreč bodo vendar le prišli kot poslanci v mesto Kanejo, ali zahtevajo pa, da jim Turčija da večje pravice pod zagotovilo evropskih držav, zlasti pa da bode imel sklepe narodnega zbora potrjevati krščanski guverner ne pa turški sultan. Na odgovor čakajo samo eden teden; ako ne bode dovoljen, zapusté Kanejo — in začel so bode prejšnji kruti ples.

S Kube ni nič novega; stare novice o zmagah španjskih dohajajo, pa vendar vstaši niso nič slabši ampak še močnejši nego poprej. Najbrž ni daleč čas, ko se bode reklo, otok Kuba ni več španjska last.

Piše se nam:

Od Save ob južni železnici, dné 3. julija. — O ponesrečenem človeku na železnični progi med Litijo do Save zadnje dni novembra meseca lanskega leta še zdaj ni ne duha ne sluha, kdo bi bil; videti je bil delavskega stanu. Tudi zadnje dni meseca junija t. l. se je ponesrečil neki ptujec v Mošeniku med Št. Lambertom in Savo. Moral je kakih 12 dni mertev ležati v riži, koder les prožijo. Pravijo, da je bil Kočevec, tako je vsaj govoril; star kakik 50 let, ubog, denarja ni imel pri sebi; nameraval je po železnici peljati se v Krems pa ni mogel. Pokopan je v Št. Lambertu. Človek res ne ve, kje ga smrt čaka. Nagle in neprevidene smrti, reši nas o Gospod!

Letos je res čudno vreme; seno se težko suši. Od 1. do 2. t. m. se je grozno bliskalo in grmelo je celo noč in dež lil na vso moč, vihar pa povalil žita. Brž ko ne bo pri nas slame dosti zrna malo.

Poljedelci tožijo o pomanjkanju delalnih moči, ker vse gre ali k rudokopom, ali dela na železnici, ženstvo pa v predilnici v Litiji.

Ni čuda da kmečki stan vedno bolj propada. Kmet vse drago kupuje, po ceni pa prodaja, kar pride. Ako pri živini krajcarja ne dobi, drugje ga težko vjame. Vsled pomanjkanja denarja tudi gozdi veliko trpé; sčasoma bo še huda za les. Bog nas obvari vsaj kake vremenske nezgode, bo že kako.

Iz Amerike, Cleveland C., 26. junija. — Ker še vedno prihajajo ljudje vsakršnega stanu, in to v obilnem številu iz raznih evropskih držav iskat v Ameriko srečo, sem se namenil svojim rojakom posebno Dolenjcem poročati, kako je v Ameriki in je-li mogoče tukaj srečo najti. Da so zlati časi tukaj preminoli, je enkrat za vselej gotovo, da bi se pa tolažili da se zopet povrno, tisti up naj gre pa le po vodi. Ako bi bogataši tovarn, rudokopov in drugih podjetij le en del še dosedanje plače odtergali, kakor so to storili v pretečenih treh letih, gotovo je da bi morali delavci delati za 40 do 50 centov na dan, kar pa tukaj ta denar ravno to odleže kar pri nas 40 do 50 kr. Da je pa splošno po vsi Ameriki bila plača znižana, se razvidi iz obeh tukajšjih slovenskih časnikov.

Le išči si srečo prijatelj drugej,
Al' mišliš dobiti na ptujem jo kdaj;
Veliko marskateri je hodil po svet,
Na zadnje prot domu obrnil se spet.

Marsikateremu iz med nas se resnično spolnjujejo gori omenjene besede. Kateremu je pa tukaj sreča mila, naj bode pa le Bogu hvaležen. Da je pa vsaki tolar tukaj trdo prislužen mi gotovo tudi tukajšnjih nobeden odrekel ne bode. Ako se pa dragi moj Dolenjec doma domišljuješ — Glej moj sosed je že precej denarja iz Amerike domov poslal, kaj ko bi tudi jaz tje šel, ker sem vendar mlajši in trdnejši za delo kakor je on; če on zasluži zakaj bi jaz ne? — ti rečem: s svojo domišljijo se jako motiš, ker stvar je tukaj vse drugače nego si jo ti domišljuješ. Resnično, tvoj sosed ima tukaj delo in precej denarja zasluži. Ali kaj to tebi pomaga, ker se tukaj s teboj lahko tako zgodi kakor imaš doma pred pragom, na pr. da ima tvoj sosed lepe vole in ti moraš biti zadovoljen s svojo mršavo kravo v hlevu.

Kaj pomaga tebi tukaj tvojega soseda prijetno delo in še precej dobra plača, ako ti tega nimaš in tudi ne dobiš, akoravno sem prideš. Če te torej skomini po sosedovem denarju sem privedejo, lahko je da najdeš soseda, in ta te z veseljem sprejme ter pelje na svoje stanovanje, da se pogovorita o svojih znancih, prijateljih i. t. d. Potem ga vprašaš, kje da dela, in če bi ti tudi tam delo dobil, odgovori ti: Strašno rad bi ti pomagal, da bi dobil delo, kjer jaz delam, ali nemogoče je, ker tovarna ne sprejema sedaj delavcev. Čakaj dva, tri ali štiri mesece, mogoče ako se bode dobil kaki prostor znabiti vendar sprosimo, da dobiš delo. Ne kaže ti sedaj drugače nego hoditi vsaki dan okoli tovarnen, kanalov i. t. d. kjer pa tudi težkega dela dobiti ne moreš. Med tem pretečejo sosedovi obljubljeni 4 meseci (ti si dolžan po malem za hrano 100 gld. av. velj.). Zopet vprašaš, ali se bode dobil prostor zate. On ti reče na pr. pred par dnevi je pustil eden delavec delo, pa je že neki Anglež svojega rojaka v delo posilil, torej je bila zastoj moja prošnja za tebe. Sedaj ti pa ne morem nič pomagati. Kaj ti je storiti? ne kaže drugzega nego udati se in priložiti še 4 mesece in potem še štiri.

Sedaj lahko izprevidiš, da to zaslužiti, kar tvoj sosed zasluži, je tebi nemogoče. Razvidi se pa tudi, da je nam nemogoče, v staro domovino pisariti in vabiti sem svoje znance, ker skoraj noben ne ve, na kaj bi ga sem izvabil, lahko je tisočkrat nesrečnejši nego v Evropi, mogoče je pa tudi da tukaj najde svojo srečo. Moje mnenje je: Nikdar nobenemu ne svetovam sem priti, in nikoli nobenemu branil ne bodem. Spominjam se dveh dobrih prijateljev, ki sta odšla pred menoj v Ameriko, jaz sem jima večkrat pisal in nikdar pozabil vprašati, ali mi svetovata iti za njima ali ne. In vsakokrat sem dobil odgovor — toda kakošen? Vse drugo se je čitalo v listu kakor odgovor, na pr. kako da tukaj delata, in kako da živita, kako veliko je mesto i. t. d., nikdar pa nista izrekla, da smem iti ali da ne smem. Se danes sem jima hvaležen, ker izprevidim da se ne sme semkaj vabiti in tudi ne braniti. Vsem tistim ki so namenjeni sem priti, svetujem dvakrat prečitati pričujoči dopis; zagotovljen sem da se bode spomnil vsakteri nanj toda le potem ko sem pride.
(Dalje prih.)

Domače vesti.

(Trebanjsko grajščino) sta kupila od gospe Gressel-ove gg. Hren iz Ljubljane in Mat. Hočevnar iz Vel. Lašč baje za 100.000 gld.

(Volitve v mestni zastop) se danes vršijo. Izid nam še ni znan, torej ga priobčimo prihodnjič.

(Občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda) za Novo mesto vršil se bo v četrtek 23. julija ob 6. uri popoldne v prostorih „Nar. čitalnice“, z naslednjim vspeedom: 1. Poročilo tajnikovo. 2. Poročilo blagajnikovo. 3. Volitev odbora in dveh odposlancev k občnemu zborovanju. 4. Posamezni nasveti. K mnogobrojni udeležbi uljudno vabi odbor.

(Šolski sklep) deške ljudske šole v Novem mestu vršil se je na posebno slovesen način v dvorani hiše katol. rokodelskih pomočnikov. Šešlo se je mnogo občinstva. Mej drugimi p. n. gg. c. kr. okrajni glavar pl. Vesteneck in mil. prošt P. Urh. — Šolarji so peli in deklamovali in konečno vprizorili igro „Oče naš“. Vršilo se je vse tako lepo, da človek ne vé, bi li prednost dal lepemu petju, ali izvrstnemu deklamovanju. Pohvalo tedaj zaslužijo šolarčki za trud, ki jim bo kaj dobro služil, da se uče javno lepo in dostojno nastopati pred občinstvom. Poglavita hvala se vé, pa gre gg. učiteljem, preč. gg. frančiškanom pod vodstvom gosp. ravnatelja P. Inocenca Koprivca. Umevno je, da je za tak vspeh ne le mnogo truda, ampak še več razuma potrebno. Po končanem programu nagovoril je mladino vis. č. mil. gosp. prošt P. Urh v krasnem, pa lahko umevnem nagovoru. Konečno je iz zlate knjige klical odlične šolarje, ki so potem iz rok veleblag. gosp. okr. glavarja prejeli darila. Za vsaki pohvaljeni razred posebej pa je godba zaigrala tako zvani intrado, kar je na velike in male presunljivo uplivalo. Tak šolski sklep ne dozdeva se nam samo prijeten, temuč tudi mnogostransko koristen. O sklepu še drugih šol priobčimo prihodnjič.

(Služba je razpisana) pri c. kr. poštne uradu na Trebelnem proti pogodbi in kavciji 200 gld. Letna plača je 150 gld., uradni pavšal za vsakdanjo pešpošto v Mokronog in nazaj pa 120 gld. Prošnje v treh tednih na poštno in brzojavno vodstvo v Trstu.

(V bolnišnico usmiljenih bratov) v Kandiji pri Rudolfovem se je meseca junija sprejelo

60 bolnikov; koncem majnika jih je v postrežbi ostalo 29; skupaj 89. Od teh se jih je ozdravilo 41, zboljšalo 12, neozdravljiv je bil eden; umrla sta dva, in sicer eden vsled zdrobljene čelnice in zaradi tega nastalega vnetja možganskih opnic, drugi za jetiko. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom preteklega meseca 993.

(Ponesrečil) se je pri kopanju peska 55letni Anton Rus iz Potoka. Zasulo ga je tako, da so ga v teku dveh ur komaj izkopal. Zlomil si je 3 rebra, ispalnil levi nadlaket, ter se težko ranil na drobu. Zapeljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov, kjer je čez malo ur vsled notranjega izkrvavenja umrl. Ranjki zapustil je ženo z nedoraslim otrokom.

(Strela je ubila) dne 11. t. m. v Kopoljah dobrepoljske župnije Jožefa Hrena na njivi. Obžgan je bil od strele po životu in vsa obleka je na njem zgorela. — Ob istem času nekako pa je na Osolniku občine turjaške ubila strela neko dekle, ko je nesla plevel s polja.

(Novomeška gimnazija) je dovršila šolsko leto danes z navadno službo božjo in razdeljenjem spričeval. Precej potem pa so se začeli vsprejemni izpiti za prvo šolo. Vspeh letošnjega šolskega leta je dosti povoljen. Dijakov je bilo v 9. sobah (prvi razred je imel vsprejemnico) 208. Med njimi 22 z odliko, 114 dobilo jih je prvi red, 28 drugi red, 13 tretji red; po počitnicah pa sme iz enega predmeta ponavljati 30 učencev. — Novo šolsko leto se prične 18. septembra.

(Slovenski časopisi) objavljajo darove, katere so poslali v preteklem šolskem letu rodoljubi na Dunaj v podporo našim visokošolcem. Radi malega obsega našega lista ne moramo objaviti vseh imen, pač pa najtopleje priporočamo društvo ljubim Slovencem, ki imajo groš, da lahko podeljujejo tudi drugim. Gotovo bodo svoje darove plemenito obrnili, ako pomagajo mladini, iz katere prihajajo naši uradniki, naši profesorji i. t. d. Dosti jih je, ki se izgubé le zato, ker so v preveliki revščini. — Ti podpirana mladina pa se skazuj za darove hyaležna z neumornim delom in poštenim krščanskim življenjem i vedenjem. Naj bodo iz Vas res pravi krščanski možje — značaj! — Darove sprejema vč. g. dr. Franc Sedej, c. in kr. dvorni kapelan, ravnatelj v Avguštineju. Dunaj, Augstinerstrasse 7.

(Letinja) se nam sploh obeta dobro. Sena je bilo srednje, po nekaterih krajih prav obilo. Žito — ječmen, rž, pšenica — je bogato. Tudi pomladanski sadeži kažejo doslej dobro. Vinogradniki so tudi zadovoljni z množino grozdja, kjer je trs še zdrav, ali vsaj krepak. Vreme nas dostikrat plaši, ali vsaj v bližini Novega mesta nas je doslej Vsemogočni obvaroval vsake nezgode. Bog nam ohrani svoj blagoslov še dalje!

Razne vesti.

* (Žganje je strup.) Kdor žganje dalj časa in brezumno vziva, se ostrupi, in še daljni rodovi podedujejo hude nasledke. Profesor Gelman v Bonu je zasledoval jedno tako rodovino. S pomočjo uradov se mu je posrečilo priti do prvotne osebe, leta 1740 rojene Ada Jurke, ki je bila pijanka, tatica in vlačuga. Njenih potomcev od roda do roda se je nabralo 834, o življenju in obnašanju te rodovine se je pa uradno dognalo le pri 709 osebah. Od teh je bilo 106 nezakonskih, 142 jih je beračilo, 64 jih je dobivalo podpore, 181 žensk bilo je zanikarnih, 76 bilo jih je

radi zločinstva, od teh 7 zaradi umora, kaznovanih. Državo je stala ta nelepa rodovina grozno svoto denarja na podporah, jetniških stroških itd.

* (Katoliška cerkev v Kini.) Ignacij Verge, rodom Madjar, misijonar na Kitajskem piše: Katoliška vera se sme na Kitajskem povsod prosto oznanovati. Zgodi se pač, da pogani tu ali tam naše cerkve ali hiše zažgó ali podró, da kristjane oropajo, preženó, kakošnega umoré; toda mi tožimo, in ne odnehamo, dokler se nam škoda, kolikor mogoče ne popravi. Skoraj v vseh delih velikega kitajskega cesarstva so naše cerkve in kapele, nad nekaterimi se vzdigajo zvoniki nad vsemi pa vsaj križi. Na mnogih krajih očitno nosimo najsveteše k bolnikom, kakor tudi očitno pokopavamo. Naši krščanski mornarji opravljajo na ladiji glasno svoje molitve, in visoki japonski gospodje jim tega ne očitajo, marveč jim je največkrat prav po volji. Ali se ne godi v tem oziru tu ali tam v krščanskih deželah slabše?

(Skaza pratkarji.) Ljudem vendar nobena reč ni všeč, in ves svet bi radi narobe obrnili, vse po fabriško uredili. Davno že nameravajo, da bi dan na 24 ur razdelili, da bi se torej številke ur enega dneva ne ponavljale; no, to bi ne bilo tako napačno. Nikakor pa bi se ne sprijaznili z mislijo, teden na deset dni prestrojiti. Zdaj pa imajo v Ameriki zopet nove bolečine. Meseci v letu naj bi bili enako dolgi in vedno bi se enako teden z mesecem začel. Ali bi ne bilo to dolgočasna enakomernost. Privošili bi temu, ki je to iznašel, da bi bil na petek njegov god — nikdar bi za god mesa ne jedel. No, pa se menda za post ne briga dosti.

Smešnice.

(Premeten o.) Mož (kateremu je žena dvojčke povila): „Dragotin, ti ne pojdeš danes v šolo in jutri rečeš učitelju, da si dobil dva brata!“ Dragotin: „Ali ne smem raje reči, da sem dobil le enega brata? Zaradi družega lahko prihodnji teden še en dan iz šole izostanem!“

Dijaška kuhinja v Novem mestu.

K sklepu šolskega leta mi je pač dolžnost, da nekoliko sporočim blagim dobrotnikom, kako se je ravnalo v preteklih 10 mesecih v tukajšnji dijaški kuhinji.

Sprejelo se je od začetka šolskega leta 50 dijakov iz vseh gimnazijskih razredov, ki so dobivali večinoma brezplačno opoldansko hrano. S časom se je število nekoliko zmanjšalo; koncem šolskega leta jih je bilo še 44. Lanska letina je bila po Dolenjskem jako slaba. Radi tega si podpisani ni drznil pošiljati prosilcev za živila; le pri nekaterih premožnejših je potrkal sam, in sicer ne zastoj. Vendar pa je bilo treba večinoma vse kupiti.

To je bilo tudi vzrok, da si ni upal dajati dijakom tudi večerne hrane, kar se je lani pač nameravalo. Ali ker so doneski v noveih dohajali obilno, nekateri siromašni študentje pa niso imeli gorke večerje, se je vendar v drugem polletju ista dajala 11 dijakom.

Obed je bil skupen ter se je pričel in končal vselej s skupno molitvijo. Pri vsacem obedu se je molil eden „Očenaš“ tudi za dobrotnike.

Skupni stroški so znašali nad 1400 goldinarjev. Ali bili so pa tudi doneski tako obilni, da bode s

preostankom jeseni lahko začeti z opoldanskim in večernim obedom.

Dobrotniki iz Mesta in Kandije so dali 460 gld. mesečnih darov. Sicer pa je došla obilna podpora od vis. deželnega odbora, slavne kranjske hranilnice, sl. novomeškega mestnega zastopa, podpornega dijaškega društva v Novem mestu, slavni posojilnici v Metliki, Črnomlju in Mokronogu, od slavne čitalnice novomeške, ki je dala od predstave za dijaško kuhinjo 170 gld., ter od različnih drugih dobrotnikov, kojim vsem Bog plati njihovo milosrčnost s časnimi in večnimi darovi!

Nekteri dijaki so deloma plačevali hrano. Vsi skupaj so povrnilo kuhinji 180 gld.

Za bodoče leto naj se prošnjiki oglašé pri podpisnem. Neznani naj prinesó izkaz o resničnej potrebi od dotičnega g. župnika. Kuhinja se bode odprla 18. septembra.

Dr. Jos. Marinko.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu:

Duhovni na dekanjske konferenci v Semiču mesto venca na grob preč. gosp. kan. Kluna 50 gld. 30 kr. V isti namen sta dala čč. gg. Fran Schweiger, župnik i deželni poslanec 3 gld., Fr. Češarek, kapl. 5 gld.; g. župn. Munda 4 gld.; Dobrotniki iz Mesta in Kandije 22 gld. 5 kr.; g. Ign. Ključevšek, župn. 4 gld.; g. Jos. Kastelic 1 gld., g. Avg. Šinkovec 4 gld.

Loterijske številke.

Trst	4.	„	5	54	9	2	27
Gradec	7.	„	8	18	19	17	88

Izjava.

Konservativni narodni volilni odbor v Novem mestu je mene podpisanega brez mojega vedenja in brez mojega dovoljenja postavil za kandidata v I. volinem razredu proti mojemu prijatelju, g. profesorju Fajdigi. Jaz obžalujem da se je to zgodilo, ter izjavljam, da ne sprejem kandidature.

Novo mesto, 12. julija 1896.

Dr. Fr. Detela,
c. kr. ravnatelj.

Izjava.

Brez mojega dovoljenja postavil me je volilni odbor narodne stranke kot kandidata za volitve v mestni občinski zbor; jaz pa tem potom izjavljam, da kandidature sprejeti ne morem.

Ig. Fajdiga,
c. kr. profesor.

Svarilo.

Slavno občinstvo uljudno prosim, da bi blagovolilo mojega bolnega soproga Gjurjo Dianiča, frizerja v Novem mestu, v potrebi sočutno zavračati, in mu znabiti malo nadlego prizanesti; nikakor mu pa denar ali blago zaupati, ker bi ničesar več zanj ne plačala.

Novo mesto, 13. julija 1896.

(171)

Julija Dianič roj. Souvan.

Beklica,

ki je tudi šivanja večča, sprejme se takoj v prodajalnico.

Več pove opravništvo tega lista. (170-1)

Dve hiši na prodaj!

V Žužemberku na prodaj je hiša št. 14 z gospodarskimi poslopji in vrtom, in hiša št. 26 ravno tam. Obe hiši ste v dobrem stanu, nadstropje visoko, prostorne in pripravno priredjene.

Ponudbe naj se pošljejo (148-3)
gozdarskemu uradu v Sotesko, p. Dvor.

RAZGLAS.

Dne 20. julija ob polu deseti uri dopoldne vršila se bo v Šmarjeti

zmanjševalna dražba

za zidanje nove kapelanije.

Dela so proračunjena na 4581 gld. 34 kr. Podjetniki, ki se hočejo dražbe udeležiti, morajo vložiti varščino 5% proračunjene svote. Načrti, proračuni, dražbeni in stavbeni pogoji so pri stavbenem odboru v župnišču vsakemu na vpogled.

(169)

ODBOR.

Na prodaj je lepo posestvo,

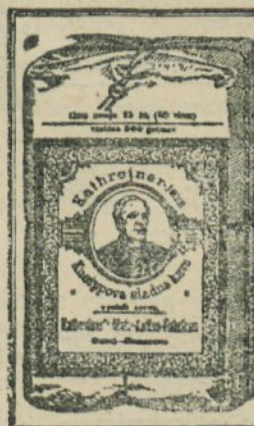
tri četrt ure od Zatičine in Št. Vida oddaljeno, obsegajoče 26 oralov in 600 sežnjev ter iz vrta, njiv, travnikov in gojzdov sestoji. Cena je tri tisoč gold.

Več pove lastnik

Jakob Zupančič,

(172)

na Dobravi pri Zatičini, pošta Zatičina.

Kathreiner
KNEIPPOVA SLADNA KAVA
je kot

primes k bobovi kavi
edino zdrava

kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom:

Kathreiner

Na prodaj je čisto dobra kočija.

Kje, pove uredništvo „Dol. Novic“. (173)

Stanovanje.

V hiši „Katoliške družbe rokodelskih pomočnikov“ št. 171 se s 1. septembrom odda stanovanje s 3 sobami. Poizve se pri podpisnem ali pri g. A. Jarcu, trgovcu na Velikem trgu.

(174-1)

Dr. J. Marinko.

Opeka na prodaj!

Uljudno naznanjam, da sem Šalijevo opekarno v Češči vasi v najem vzel ter da tam izdelujem prav posebno dobro

zidarsko opeko,

ktero prodajam tisoč po 12 gld. 50 kr.

Ker se opekarna tako blizo mesta nahaja, velja dovoznja samo 3 gld. 50 kr. do 4 gld. od tisoč opek.

V nakup se priporoča

Giuseppe Olivo,
(151-3) izprašani stavbeni mojster v Nov. mestu.

Na prodaj je

ceno in pod ugodnimi pogoji, skoro nov mlin, ki ima vedno dosti vode. Isti ima tri tečaje in stope. Nahaja se zraven travnik in vse potrebno gospodarsko poslopje. — Več pove

Rudolf Kunstelj,
(146-3) gostilničar v Škocjanu na Dolenjskem.

Kupovalci vina, pozor!

Na Topolovac-u v Istri pošta Opertalj, dobi se še mnogo pristnega belega in rudečega vina, po 15-16 gld. hektoliter. Obrnite se na Matija Knavs-a. (130-4)

V grajščini Zalog, Breitenau je na prodaj še popolnoma dobra

mlatilnica

(Göppel mit Dreschkasten),

močna dve in pol konjskih sil.

Dobiva se vsak dan fino svežo namizno surovo maslo, kilo po 1 gld. 10 kr — Dalje ima material za stavbe, strešno in zidarsko opeko, (Falzziegel), vse ceneje, kakor v kateri si bodi opekarni.

Graf Thurnovo grajsko oskrbništvo

v Zalogu, Breitenau. (161-2)

Podpisani naznanja, da dela prav po nizki ceni lepe vsakovrstne lončene peči Visoke za greti, kmetske za kruh peči, in šteditilna ognjišča (šparherde) in vsa k temu spadajoča dela glinene robe raznih barv, ter si dovoljuje, te s tem slavnemu občinstvu in častiti duhovščini priporočati.

Franc Piletič,

pečarski mojster v Gradacu pri Metliki
(164-2) na Dolenjskem.

Dobro novo istrijsko brinje

100 kilogramov za 7 gold
razpošilja

Josip Errath v Mokronogu.

Isti sprejme tudi v poduk

učenca,

kateri ima veselje do trgovine.

Učenec,

kateri ima veselje in zmožnost do pekarije,

sprejme se v poduk

v Stenovčevi pekariji v Novem mestu.

Prenovljeno lepo stanovanje

v prvem nadstropju hiše št. 204., z lepim razgledom, obstoječe iz treh sob, kuhinje itd., z vrtom ali tudi brez vrta, je oddati s 1. avgustom. (159-2)

Učenec

14 do 15 let star, ki je vsaj ljudsko šolo dovršil, in pošteno vzgojen, vsprejme se v trgovino z mešanim blagom. Kje? pove uredništvo „Dol. Novic“. (166-1)

Posušene gobe

ali jurje, kupuje v vsaki množini

(165-2)

Anton Jakac,
gostilničar v Kandiji pri Novem mestu.

Kdor hoče kaj kupiti blaga za obleke, bodi-si sukno, cajg ali ženske obleke, narejene srajce (Jägerhemden), kravate itd., potem kavo, sladkor, riž (rajž), olje, jedilno in namizno, moko in sploh vse v špecerijo spadajoče reči, kakor tudi železnino: lopate, krampe, sekire, teske za pluge, lemeže za lesene in železne pluge, žage, verige, žico (drat), kovanje za vrata, okna itd.; ako ima kdo za prodati stari mesing, kufer, veštajn (Weinstein), cinasto posodo, svinc, jajca, konoplje, kimmel in še druge reči, naj se oglasi pri

Küssel in Končan,

v Novem mestu pri okrožnem sodišču v gospej Bervarjevi hiši ali pa pri filijali (podružnici) v Šmihelu.

Postrežba poštena, dobro blago, nizke cene.

Posebno se zdaj priporoča, da posestniki travnikov dajo kimmel pobirati, ker se za mali trud lahko veliko zasluži. (168-1)